

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ošetrovací jednotka a její součásti

Číslo projektu: CZ.1.07/1.1.26/02.0077

Název projektu: Elearning na střední zdravotnické škole 2

PŘEDMĚT : Ošetrovatelství
ROČNÍK : První
JMÉNO AUTORA : Mgr. Alena Ošřádalová
ŠKOLA : SZŠ a VOZŠ E. Pöttinga Olomouc

ANOTACE: Téma Ošetrovací jednotka a její komplementy je zařazeno do předmětu ošetrovatelství a vyučuje se v prvním ročníku u oboru zdravotnický asistent.

KLÍČOVÁ SLOVA: ošetrovací jednotka, typy ošetrovacích jednotek, pokoje pro nemocné, vybavení ošetrovací jednotky, bezpečné prostředí

Obsah

1. Ošetřovací jednotka	- 3 -
1.1 Typy ošetřovacích jednotek	- 3 -
1.2 Součásti (komplementy) ošetřovací jednotky.....	- 5 -
1.3 Dětská ošetřovací jednotka	- 11 -
1.4 Bezpečné prostředí na ošetřovací jednotce.....	- 13 -
1.5 Hospodaření s inventářem na ošetřovací jednotce	- 13 -
1.6 Udržování čistoty a pořádku na ošetřovací jednotce	- 13 -

1. Ošetrovací jednotka

Ošetrovací jednotka (OJ) je základní funkční a organizační úsek lůžkové části nemocnice. Velikost ošetrovací jednotky se liší podle specializace oddělení (např. JIP, ARO, standardní OJ). Počet lůžek pro nemocné na standardní OJ je obvykle 25 – 30.

Na ošetrovací jednotce působí stálý tým zdravotnických pracovníků – lékaři, sestry, ošetrovatelky, sanitárky a také pomocný personál vykonávající úklid.

1.1 Typy ošetrovacích jednotek

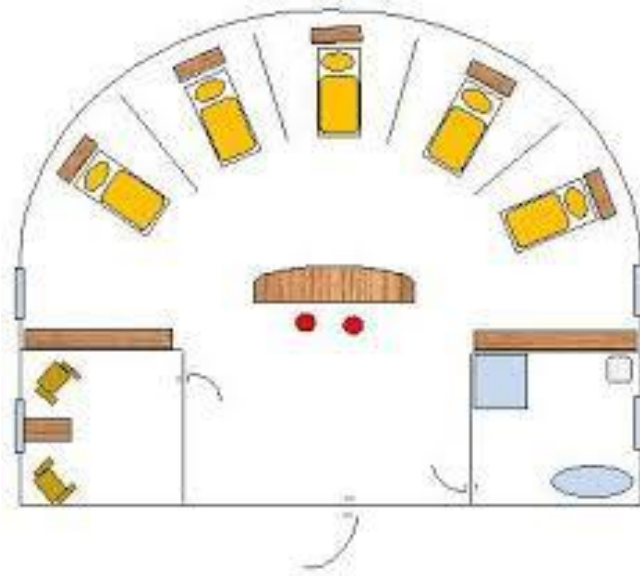
Uspořádání pokojů pro nemocné a provozních místností se liší podle zaměření oddělení a provozu ošetrovací jednotky.

Dle stavebního uspořádání rozlišujeme tyto typy OJ

- **Jednostranná ošetrovací jednotka** – pokoje nemocných a ostatní provozní místnosti jsou situovány na jedné straně, na druhé straně dlouhé chodby jsou okna. Výhodou tohoto uspořádání je dostatek denního světla a prostoru na chodbách. Nevýhodou je délka chodby náročná pro pacienty, ale i pro zdravotnický personál.
- **Oboustranná ošetrovací jednotka** – pokoje nemocných i provozní místnosti jsou umístěny po obou stranách chodby. Výhodou tohoto uspořádání je krátká chodba a nevýhodou je nutnost trvalého umělého osvětlení.
- **Kruhová ošetrovací jednotka** – pokoje nemocných s přístupem světla jsou umístěny na zevní straně kruhového půdorysu a provozní místnosti jsou na vnitřní straně. Výhodou je přehlednost oddělení a rychlá dostupnost péče sestry.

Obrázek 1 Oboustranná OJ

Obrázek 2 Kruhová OJ

Dle zaměření rozlišujeme tyto typy OJ

- **Standardní ošetrovací jednotka** – zde jsou hospitalizováni pacienti, kteří nejsou bezprostředně ohroženi na životě a je jim poskytována standardní ošetrovatelská péče.
- **Specializovaná ošetrovací jednotka** – zde jsou hospitalizováni pacienti, kteří potřebují specializovanou či intenzivní péči, jsou zde kladeny jiné požadavky na přístrojové vybavení a stavební uspořádání (př. ARO, JIP, intermediální jednotka).

Obrázek 3 Jednotka intenzivní péče

1.2 Součásti (komplementy) ošetrovací jednotky

- **Pokoje pro nemocné** – pokoje nemocných by měly svým vybavením zajišťovat komfort hospitalizovaným nemocným. Měly by být uspořádány tak, mohl personál účelně zvládat péči o jednotlivé pacienty, manipulaci s lůžky a pojízdnými křesly přímo na pokoji. Optimální počet pacientů na pokoji je 2 – 3 dle velikosti a dispozice pokoje. Pokoje musí odpovídat hygienickým požadavkům, měly by být prostorné, vzdušné, dobře větratelné, okna orientována na JV, opatřena žaluziemi, lůžka přístupná ze tří stran, zařízení jednoduché a vkusné.

Samozřejmostí zařízení pokoje jsou noční stolky, stůl, židle, křeslo, světlý, omyvatelný nábytek, vlastní koupelna i WC. Dále signalizace k přivolání personálu u lůžka každého pacienta. Interiér pokojů je laděn do pastelových barev, podlaha je dobře udržovatelná a celistvá. Osvětlení pokojů je zajištěno jak denním světlem, tak dostatečným umělým osvětlením a tzv. nočním světlem. Teplota vzduchu v pokoji je 18 – 20°C pro dospělé a vyšší pro děti.

Oddělení nabízejí pacientům také možnost nadstandardních pokojů, vybavení těchto pokojů se liší např. lednicí, TV, připojením na internet. Pacienti zde mají větší soukromí, zařízení pokoje připomíná více domácí prostředí a umožňuje delší přítomnost rodinných příslušníků.

Obrázek 4 Pokoj nemocných

Obrázek 5 Pokoj nemocných

- **Jídelna pro nemocné** – je umístěna v dostupné části oddělení, je určena pro stolování pohyblivých nemocných i pro pacienty s kompenzačními pomůckami. Jídelna by měla být prostorná, vybavená jídelními stoly a židlemi, prostředí estetické, podporující chuť k jídlu. Na některých OJ je jídelna využívána i jako denní místnost.

Obrázek 6 Jídelna

- **Pracovna sester** – sesterna je zařízena pro potřeby zdravotnického personálu. Je vybavena psacím stolem, židlemi, PC, tiskopisy, zdravotnickou dokumentací, vedou se zde záznamy o nemocných, je zde příruční lékárna. V části sesterny může být i kout s pomůckami k ošetrovatelským postupům, dále skříně s materiálem k diagnosticko-terapeutickým výkonům.

Obrázek 7 Pracovna sester

Obrázek 8 Pracovna sester

- **Pracovna lékařů** – je vybavena stoly s PC, slouží lékařům k vedení lékařské dokumentace, k plánování dalších diagnosticko-terapeutických postupů, ke konzultaci lékařů.
- **Vyšetřovna, ošetrovna** – jedná se o místnost vybavenou pomůckami potřebnými k vyšetřování či ošetření pacientů, k převazování ran nebo k menším chirurgickým zákrokům. Liší se vybavením podle typu oddělení. Nejčastěji je vybavena vyšetřovacím lůžkem, skříněmi a stolky s pomůckami a obvazovým materiálem, židlemi, PC a pracovními stoly.

Obrázek 9 Vyšetřovna

- **Kuchyňka** – kuchyňka slouží na OJ k uskladnění malého množství potravin pro nemocné, k přípravě čajů a kávy, svačiny a k ohřevu jídla. Je vybavena lednicí, sporákem, kuchyňskou linkou se skříňkami, myčkou na nádobí, mikrovlnou troubou na ohřev stravy.
- **Místnost pro návštěvy, denní místnost pro nemocné** – slouží k pobytu nemocných mimo pokoj, pokud to jejich zdravotní stav a léčebný režim dovoluje. Je určena ke sledování TV, pro četbu knih, časopisů, pro komunikaci s rodinou při návštěvách. Často bývá tato místnost spojena s jídelnou. Je vybavena menšími stolky s křesly.

Obrázek 10 Denní místnost

- **WC a koupelna pro nemocné** - WC a sprchový kout bývá součástí pokoje nebo sousedících dvou pokojů. V rámci ošetrovací jednotky je také k dispozici velká koupelna k provádění celkové hygienické péče imobilních nemocných a toalety oddělené pro muže a ženy. Koupelna je obvykle vybavena mobilní vanou, zabudovanou vanou přístupnou ze tří stran, vybavenou madly, sedátkem a protiskluzovou podložkou. WC i koupelna má samostatné signalizační zařízení.
- **Místnost pro čištění a dezinfekci použitých pomůcek** – slouží na očistu a dezinfekci pomůcek, které se používají opakovaně např. emitní misky, podložní mísy, plastová umyvadla, močové láhve atd. Tato místnost je vybavena skříněmi s čistícími a dezinfekčními prostředky, regály na již vydezinfikované pomůcky, dále je zde myčka na podložní mísy a močové láhve, vaky na použité prádlo, výlevka.

Obrázek 11 Čistící místnost

Obrázek 12 Čistící místnost

- **Skladovací prostory pro čisté pomůcky a inventář** – skladovací prostory můžeme rozdělit na místnosti, kde se skladuje čisté prádlo, nové, náhradní pomůcky, obvazový materiál, pomůcky k polohování nemocných, pleny, jednorázové pomůcky např. rukavice, jednorázové podložky, jehly, stříkačky atd. Přehlednost uložení materiálu a dodržování expirační doby je v kompetenci sestry. Na ošetrovací jednotce se dále nachází místnost pro uskladnění infuzních stojanů, pojízdných křesel, chodítek či pomůcek doplňující lůžko. Skladovací prostory, jejich počet a velikost vychází z dispozic a možností ošetrovací jednotky.

1.3 Dětská ošetrovací jednotka

Ošetrovací jednotky pro děti jsou více barevné, stěny jsou zdobené dětskými motivy, OJ jsou vybaveny dětským nábytkem, hernou a hračkami. Nemocniční pokoje připomínají spíše dětský pokoj v domácím prostředí, jejich vybavení je přizpůsobené věku dětí, je bezpečné a dobře omyvatelné.

Obrázek 13 Dětská OJ

Na ošetrovací jednotce **pro kojence a batolata** jsou pokoje v podobě prosklených boxů s lůžky s vysokými postranicemi pro děti a lůžko pro rodiče. Pokoj je dále vybaven koupací vanou, přebalovacím stolem, váhou a pomůckami k hygieně a přebalování. Na OJ je herna či dětský koutek vybaven hračkami a kobercem.

Ošetrovací jednotka **pro větší děti** (3 – 18 let) má pokoje pro 2 – 3 lůžka, pro předškoláky jsou menší postele s postranicemi a lůžko pro matku, toalety jsou přizpůsobené věku dětí, pokoje jsou vybaveny TV, stolem a židlemi. Součástí ošetrovací jednotky je i učebna s učebními pomůckami, s PC a tabulí.

Obrázek 14 Pokoj pro větší děti

Obrázek 15 Denní místnost pro větší děti

Ostatní součásti dětské ošetrovací jednotky jsou stejné jako na OJ pro dospělé.

Strava pro batolata a větší děti se přiváží z ústavní kuchyně, kojenecká strava se připravuje v **mléčné kuchyni**, která je většinou součástí dětské kliniky. V mléčné kuchyni pracuje vyškolený zdravotnický personál, připravují se zde mléčné pokrmy, čaje a odvary.

1.4 Bezpečné prostředí na ošetrovací jednotce

Bezpečnost pacientů v souvislosti s léčebnou a ošetrovatelskou péčí je velice důležitá a je jí v současnosti věnována velká pozornost.

Bezpečné prostředí pro personál a pacienty zahrnuje několik kritérií. Patří mezi ně např. kontrola nebezpečného materiálu, požární bezpečnost, bezpečnost při práci, prevence a kontrola infekcí, řádná a bezpečná likvidace jehel a ostrých předmětů, likvidace infekčního odpadu atd.

Zajištění bezpečí pacienta zahrnuje prevenci typických rizik jako je např. riziko pádu, riziko vzniku dekubitů či riziko nutričního deficitu.

Dalšími riziky na ošetrovací jednotce jsou nefunkční signalizace v některých místnostech, kluzké, mokré podlahy, nesprávně uložené léky, nedostatečná hygiena rukou personálu, nečitelné záznamy v dokumentaci atd.

1.5 Hospodaření s inventářem na ošetrovací jednotce

Inventář je základní vybavení ošetrovací jednotky a podléhá evidenci v inventárním deníku, který je v tištěné i elektronické podobě. Za inventář odpovídá staniční a vrchní sestra. Větší předměty a předměty vyšší ceny jsou opatřeny štítkem a inventárním číslem. Předměty nižší ceny jsou evidovány souhrnně, eviduje se jejich počet. Pomůcky k jednomu použití tzv. spotřební materiál (jehly, obvazy, stříkačky, infuzní sety atd.), se neevidují.

Součástí inventáře je i prádlo. Čisté prádlo je uloženo podle druhu ve skříni nebo ve skladu prádla, znečištěné prádlo je uloženo v čistící místnosti ve vacích na použité prádlo a dále se odesílá do ústavní prádleny. Při manipulaci se znečištěným prádlem musí zdravotnický pracovník používat ochranné pomůcky.

Povinností každého pracovníka ošetrovací jednotky je zacházet s materiálem a pomůckami šetrně a hospodárně.

1.6 Udržování čistoty a pořádku na ošetrovací jednotce

Úklid na OJ provádí pomocný personál nebo úklidová firma. Úklid je pravidelný, několikrát denně. Podlaha, nábytek i ostatní plochy se myjí a dezinfikují. V době úklidu podlahy se musí dbát na bezpečnost nemocných i personálu.

Použitý spotřební materiál se třídí do odpadkových pytlů či sběrných kontejnerů, které jsou barevně označeny dle druhu – infekční odpad, sklo, ostatní.

Literatura

1. Rozsypalová, M., Šafránková, A. Ošetrovatelství I. Praha: Informatorium, 2002. ISBN 80-86073-96-3.
2. Kelnarová, J., a kol. Ošetrovatelství pro zdravotnické asistenty – 1. ročník. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2830-8.
3. Vytejková, R., a kol. Ošetrovatelské postupy v péči o nemocné I. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3419-4
4. Obrázek 3 - [http://www.Wikipedia \(online\)](http://www.Wikipedia (online)) (30.09.2013)
5. Foto – Mgr. A. Ošřádalová